

پژوهشنامه مدیریت (۲)

مدیریت رفتار سازمانی (سطح فردی و گروهی)

دکتر سید محمد مقیمی (استاد دانشگاه تهران)

دکتر مجید رمضان (استادیار دانشگاه صنعتی مالک اشتر)



کتاب‌مهربان

Mehraban Book

سرشناسه	: مقیمی، سیدمحمد، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت رفتار سازمانی (سطح فردی و گروهی)
مشخصات نشر	: تهران: موسسه کتاب مهربان نشر، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۸ ص.
فروست	: پژوهشنامه مدیریت ۲
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۷-۰۱۳-۳
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیشای مختصر
یادداشت	: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شناسه افزوده	: رمضان، مجید، ۱۳۶۰ -
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۸۶۳۳۷

عنوان	: پژوهشنامه مدیریت (۲)	مدیریت رفتار سازمانی (سطح فردی و گروهی)
مؤلفان	: دکتر سیدمحمد مقیمی، دکتر مجید رمضان	
ناشر	: مؤسسه کتاب مهربان نشر	
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۷-۰۱۳-۳	
نوبت چاپ	: اول تابستان ۱۳۹۴	(چاپ سوم کتاب)
تیراژ	: ۱۲۰۰ نسخه	

دفتر انتشارات: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان لبافی‌نژاد، پلاک ۱۸۹
کدپستی: ۱۳۱۴۹۶۵۳۵۱ تلفن: ۶۶۹۷۳۱۷۵-۶

ایمیل و وب سایت: Info@mehrabanshop.com - MehrabanPub.com
فروشگاه اینترنتی: Ketabemehraban.com

کتاب‌های حقوق و حق چاپ، متن و عنوان کتاب که به ثبت رسیده است، مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان مصوب ۱۳۲۸ محفوظ و متعلق به موسسه کتاب مهربان نشر می‌باشد. هرگونه برداشت، تکثیر، کپی‌برداری به هر شکل (انجمن، فتوکپی، اسکن، آلودگی دیجیتال) بدون اجازت کتبی از موسسه کتاب مهربان نشر ممنوع بوده و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

کتاب مهربان



«يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ»
«خداوند کسانی را که ایمان آورده‌اند و کسانی را که به آنان علم داده شده، درجات عظیمی می‌بخشد.»
(سوره مجادله، آیه ۱۱)

پیشگفتار

مجموعه‌ی پژوهشنامه مدیریت، حاصل بیش از یک دهه مطالعه‌ی جدی و گسترده است که با اندیشه‌ی گشودن فضاهای جدید تحقیقاتی در عرصه مدیریت با استفاده از ابزارهای معتبر علمی، پایهریزی شده است. از آنجا که یکی از اصلی‌ترین ارکان هر کار پژوهشی را گردآوری داده‌ها تشکیل می‌دهد و پرسشنامه به عنوان روشی کارآمد که از طریق گویه‌های آن می‌توان نگرش‌های پاسخ دهنده را در خصوص موضوعات مختلف مورد ارزیابی قرار داد؛ همچنان در تحقیقات مدیریت دارای اهمیت ویژه است. یکی از چالش‌های مهم که همواره پژوهشگران با آن مواجه بوده‌اند، انتخاب موضوعی جدید و کاربردی و همچنین طراحی ابزار علمی معتبر برای سنجش متغیرهای تحقیق است. پژوهشنامه مدیریت این امکان را فراهم می‌آورد تا محققان برای انجام تحقیقات کمی و کیفی و مرور پرسشنامه‌های آن، ضمن انتخاب موضوع دلخواه خود و تدوین مدل مفهومی و فرضیات تحقیق بر مبنای مؤلفه‌ها و گویه‌های مطرح شده در پرسشنامه‌ها؛ به ابزارهای جدید علمی و معتبر برای گردآوری داده‌ها دسترسی داشته باشند. این پرسشنامه‌ها را می‌توان عیناً به همان صورت و یا به صورت ترکیبی و یا از طریق بومی سازی عبارات آن، متناسب با اهداف و فرضیات تحقیق مورد استفاده قرار داد.

این مجموعه تلاش دارد تا تمامی زمینه‌ها و گرایش‌های رشته مدیریت را تحت پوشش قرار دهد. لذا مؤلفین با توجه به دسته‌بندی موجود در علوم مدیریت، اقدام به گروه بندی ۸۴۱ پرسشنامه نموده و آنها را

در ۹۰ محور اصلی طبقه بندی کرده و در قالب دوازده کتاب به شرح زیر تقدیم علاقمندان نموده‌اند:

- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۱: مبانی سازمان و مدیریت (مشمول بر ۷۵ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۲: مدیریت رفتار سازمانی (فردی و گروهی) (مشمول بر ۸۷ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۳: مدیریت رفتار سازمانی (سطح سازمانی) (مشمول بر ۶۳ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۴: روانشناسی سازمانی (مشمول بر ۷۱ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۵: مدیریت منابع انسانی (مشمول بر ۸۰ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۶: مدیریت امور عمومی و دولتی (مشمول بر ۵۶ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۷: مدیریت بازرگانی (مشمول بر ۷۹ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۸: مدیریت مالی (مشمول بر ۴۲ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۹: مدیریت صنعتی (مشمول بر ۸۱ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۱۰: مدیریت دانش و فناوری اطلاعات (مشمول بر ۸۷ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۱۱: مدیریت استراتژیک و کارآفرینی (مشمول بر ۶۵ پرسشنامه معتبر)؛
- ✓ پژوهشنامه مدیریت ۱۲: مدیریت آموزشی (مشمول بر ۵۵ پرسشنامه معتبر).

هرچند که پرسشنامه‌ها در یکی از محورها گنجانده شده‌اند، اما باید اذعان نمود که در برخی موارد، این پرسشنامه‌ها می‌توانست در سایر محورها و یا سایر کتب گنجانده شود. به هر حال، مؤلفین ناچار بوده‌اند که دست به انتخاب بزنند و پرسشنامه را صرفاً در یک محور یا یک کتاب قرار دهند. برای آگاهی و دسترسی خوانندگان محترم به کلیه پرسشنامه‌های این مجموعه، عناوین و شناسه‌ی پرسشنامه‌ها، به صورت فهرست‌وار و به تفکیک کتب دوازده گانه، پس از پیشگفتار کتاب آورده شده است.

مطالب این مجموعه به گونه‌ای تنظیم شده است که خواننده ضمن آشنایی با مفاهیم کلیدی مدیریت در قالب چکیده‌ای مختصر و مفید، برای ارزیابی پرسشنامه‌هایی که دارای تنوع زیاد بوده و تکمیل کننده یکدیگرند، آمادگی کافی را پیدا می‌نماید. تمامی پرسشنامه‌ها نیز از معتبرترین مجلات علمی-پژوهشی دنیا و همچنین رساله‌های دکتری و کارشناسی ارشد دانشگاه‌های مطرح جهان انتخاب گردیده و در قالب چارچوبی واحد (شامل: عنوان پرسشنامه، هدف، نحوه تکمیل، متن پرسشنامه، نحوه امتیازبندی و تفسیر نتایج) تنظیم شده است. مؤلفین تمامی اهتمام خود را به کار بسته‌اند تا پرسشنامه‌هایی را برای این مجموعه انتخاب نمایند که با نیازهای واقعی و شرایط فرهنگی جامعه اسلامی‌انطباق بیشتری دارد؛ به

همین منظور در برخی موارد، سؤالات پرسشنامه‌ها را بومی سازی نموده‌اند. این پرسشنامه‌ها توسط صاحب‌نظران برجسته مدیریت در سراسر جهان طراحی گردیده و از روایی و اعتبار بسیار بالایی برخوردارند؛ به طوری که برخی از آنها در مطالعات مختلفی در اقصی نقاط جهان مورد استفاده قرار گرفته‌اند که خوانندگان محترم برای آشنایی با پیشینه آنها می‌توانند به منبع اصلی هر پرسشنامه که در صفحه مربوطه قید شده است، مراجعه نمایند.

مجموعه پژوهشنامه مدیریت برای گروه‌های مختلفی دارای کاربرد است. مخاطبین اصلی این مجموعه عبارتند از:

- اساتید رشته‌های مختلف مدیریت که به دنبال عرضه‌ی مفاهیم جدید مدیریت در قالب مثال، نمونه‌های کاربردی و مطالب قابل فهم برای دانشجویان می‌باشند، می‌توانند در کنار بهره‌گیری از چکیده مباحث نظری کتاب، با استفاده از سؤالات پرسشنامه‌ها، مطالب نظری را از حالت انتزاعی خارج نموده و کلاس‌های جذاب و پویایی داشته باشند؛
- دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترای مدیریت که در مرحله انتخاب موضوع رساله و طراحی ابزار گردآوری داده‌ها هستند؛
- منبع آموزشی مناسب برای دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی رشته‌های مدیریت جهت درک مفاهیم کلیدی و همچنین انتخاب ابزار علمی برای انجام پروژه‌های درسی در راستای کاربردی نمودن مفاهیم نظری؛
- پژوهشگران عرصه‌ی مدیریت که به دنبال گردآوری داده‌های واقعی جهت حل مسائل و مشکلات سازمان‌ها و شرکت‌های تولیدی و خدماتی می‌باشند؛
- مدیران و کارشناسان سازمان‌ها و شرکت‌ها که خواهان بهبود و تحول سازمانی از طریق کاربست نتایج تحقیقات کاربردی هستند؛
- مشاورین مدیریت که به دنبال مدل‌های مفهومی و کاربردی جدید هستند، می‌توانند با استفاده از مؤلفه‌ها و سؤالات پرسشنامه‌ها، پیشنهاد‌های عملیاتی را برای بهبود و تحول در سازمان‌ها و شرکت‌های طرف مشاوره ارائه نمایند.

در تدوین این مجموعه، مؤلفین به افراد زیادی مدیون هستند. همسر و فرزندانمان همواره مشوق ما بوده و زندگی را به گونه‌ای سامان داده‌اند که با فراغ بال به کار علمی بپردازیم. لذا بر خود لازم می‌دانیم تا مراتب

سپاسگزاری خود را از آنان ابراز داریم؛ هرچند که بر این امر وقوف کامل داریم که هیچ سپاسی نمی تواند جای اوقات از دست رفته و حق مسلم آنان را بگیرد. آقای مهندس هادی دشتکی با حوصله فراوان و دقت متعهدانه، زحمت صفحه آرایی را بر عهده داشته‌اند که صمیمانه از ایشان تشکر می‌گردد.

آقای محمد باقر جعفری پور مدیر محترم گروه هنری عقیق و همکاران محترم ایشان، در انجام هماهنگی‌ها جهت انتشار این مجموعه، تلاش‌های ارزشمند و دلسوزانه‌ای می‌ذول داشته‌اند و همچنین آقای سید محمد هاشمی زحمت طراحی جلد کتاب متقبل شده‌اند که صمیمانه از زحماتشان تقدیر و تشکر به عمل می‌آید. امید است این مجموعه بتواند روزه‌های جدیدی فراروی محققان این مرز و بوم اسلامی قرار دهد و بخشی از کاستی‌های نظام پژوهشی در عرصه مدیریت را که ناشی از فقدان آگاهی از موضوعات ناب و جدید متناسب با اقتضات امروز نظامات مدیریتی دنیا، و همچنین عدم دسترسی به ابزارهای معتبر علمی برای گردآوری داده‌هاست، برطرف سازد و با توجه به نتایجی که از این پژوهش‌ها حاصل می‌شود، زمینه برای تدوین الگوهای مدیریتی بومی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی در جهت پیشرفت مادی و معنوی جامعه فراهم گردد.

سید محمد مقیمی Moghimi@ut.ac.ir

مجید رمضان Ramezan@mut.ac.ir

فصل اول

۲۱

کلیات رفتار سازمانی

۲۱	 مروری بر مباحث نظری
۷۶	 درک رفتار سازمانی
۷۷	 حس مشترک درباره رفتار در سازمان
۷۸	 ارزیابی برنامه‌های اقدام (Action Plan)
۷۹	 تشریح رفتار
۸۰	 رفتار منطقی درک شده سازمان

فصل دوم

۳۵

نگرش‌ها و ادراکات فردی

۳۵	 مروری بر مباحث نظری
۸۱	 کانون کنترل
۸۲	 عزت نفس مبتنی بر سازمان (OBSE)
۸۳	 کفایت نفس
۸۴	 اخلاقی بودن نگرش‌ها و رفتارها
۸۵	 تحمل ابهام
۸۶	 خودآگاهی
۸۷	 عزت نفس
۸۸	 مهارت‌های مدیریت نگرش کارکنان
۸۹	 خودارزیابی سازمانی
۹۰	 نگرش در کار
۹۱	 نگرش در مورد محیط کار
۹۲	 ادراکات و انتظارات نسبت به محل کار
۹۳	 عزت نفس
۹۴	 احساس و نگرش افراد از خود

فصل سوم ۶۷

یادگیری

۶۷		مروری بر مباحث نظری
۶۹		۹۵. یادگیری غیر رسمی در محل کار
۷۳		۹۶. ابزار مدل یادگیری
۷۶		۹۷. یادگیری مشارکتی
۷۸		۹۸. یادگیری فردی
۸۰		۹۹. یادگیری گروهی
۸۲		۱۰۰. یادگیری سازمانی
۸۴		۱۰۱. بررسی سبک‌های یادگیری
۸۶		۱۰۲. ایجاد سازمانی توانمندکننده یادگیری فردی
۸۸		۱۰۳. سبک‌های یادگیری
۹۰		۱۰۴. سبک‌های یادگیری
۹۴		۱۰۵. ارزیابی سبک شناختی
۹۸		۱۰۶. ابزارهای بهبود یادگیری

فصل چهارم ۹۹

انگیزش

۹۹		مروری بر مباحث نظری
۱۰۱		۱۰۷. خوب بودن در ایجاد انگیزه
۱۰۲		۱۰۸. پرسشنامه انتظار
۱۰۵		۱۰۹. نگرش نسبت به سازمان
۱۰۷		۱۱۰. مهارت‌های انگیزشی
۱۰۹		۱۱۱. سنجش ضمنی و صریح انگیزش
۱۱۱		۱۱۲. امتیاز بالقوه انگیزش

فصل پنجم ۱۱۵

رضایت شغلی و تعهد سازمانی

۱۱۵		مروری بر مباحث نظری
۱۱۷		۱۱۳. رضایت شغلی
۱۱۹		۱۱۴. وفاداری
۱۲۰		۱۱۵. تعهد سازمانی

۱۱۶.	تعهد سازمانی	۱۲۱
۱۱۷.	تعهد سازمانی	۱۲۴
۱۱۸.	اخلاق سازمانی و رضایت و تعهد کارکنان	۱۲۶

فصل ششم ۱۲۹

مدیریت استرس

۱۲۹.	مروری بر مباحث نظری	۱۲۹
۱۳۱.	عوامل مؤثر بر استرس شغلی	۱۳۱
۱۳۲.	علائم تحلیل رفتگی	۱۳۲
۱۳۴.	تحلیل رفتگی و نیمه خاموشی	۱۳۴
۱۳۶.	عوامل مؤثر بر فشارهای شغلی	۱۳۶
۱۳۷.	فرسودگی شغل	۱۳۷
۱۳۹.	استرس شغلی	۱۳۹
۱۴۱.	تحلیل رفتگی	۱۴۱
۱۴۳.	روش‌های غلبه بر استرس شغلی	۱۴۳

فصل هفتم ۱۴۵

کار گروهی و تیمی

۱۴۵.	مروری بر مباحث نظری	۱۴۵
۱۴۸.	دلایل اجرای مدیریت بر مبنای تیم	۱۴۸
۱۴۹.	عوامل تسهیل کننده مدیریت بر مبنای تیم	۱۴۹
۱۵۰.	نگرش افراد در زمینه گروه‌های کاری	۱۵۰
۱۵۳.	بازیگر تیم	۱۵۳
۱۵۵.	مراحل توسعه گروه	۱۵۵
۱۵۷.	پرسشنامه نقش تیم	۱۵۷
۱۶۲.	ارزیابی استقلال تیم	۱۶۲
۱۶۳.	ارزیابی اثربخشی عملکرد گروه	۱۶۳
۱۶۵.	بررسی میزان مشارکت و درگیری افراد	۱۶۵
۱۶۷.	مهارت‌های تسهیل کنندگی	۱۶۷
۱۶۹.	جو یادگیری و مهارت‌های گروه کاری	۱۶۹
۱۷۱.	ارزیابی اثربخشی تیم	۱۷۱
۱۷۵.	هدف گذاری در تیم	۱۷۵

۱۷۷	۱۴۰. بررسی نقش افراد در تیم
۱۷۹	۱۴۱. روابط بین شخصی در تیم
۱۸۱	۱۴۲. بررسی رویه‌ها در تیم
۱۸۳	۱۴۳. ارزیابی جلسات گروهی

۱۸۵

فصل هشتم

پویایی‌های گروه

۱۸۵	مروری بر مباحث نظری
۱۹۰	۱۴۴. سبک‌های مدیریت تضاد
۱۹۲	۱۴۵. چگونگی برخورد با عملکرد گروهی، رفتار بین گروهی و تضاد
۱۹۳	۱۴۶. پویایی جلسه
۱۹۸	۱۴۷. تاثیر فرهنگ ملی بر رویکردهای مذاکره
۲۰۰	۱۴۸. بررسی رویکردهای مذاکره
۲۰۳	۱۴۹. مدیریت تضاد
۲۰۵	۱۵۰. تاکتیک‌های سیاسی
۲۰۷	۱۵۱. استراتژی‌های سیاسی
۲۰۸	۱۵۲. انواع قدرت
۲۱۰	۱۵۳. مبانی قدرت
۲۱۱	۱۵۴. مهارت‌های نفوذ سازمانی
۲۱۳	۱۵۵. رفتارها در محیط اداری
۲۱۴	۱۵۶. درگیری شغلی (مشارکت کاری)

۲۱۷

فصل نهم

توانمندسازی

۲۱۷	مروری بر مباحث نظری
۲۲۲	۱۵۷. نیمرخ توانمندسازی
۲۲۵	۱۵۸. توانایی الگوبرداری توانمندسازی
۲۲۶	۱۵۹. نیمرخ توانمندسازی
۲۲۹	۱۶۰. مهارت‌های توانمندسازی
۲۳۱	۱۶۱. ابعاد توانمندی محیط کار
۲۳۳	۱۶۲. توانمندسازی روانی

۲۳۵

منابع و مآخذ